

I bakvendtland

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok

Mål: Å skape en felles leseopplevelse, lyttetrening og konsentrasjonstrening.

GJENNOMFØRING:

Elevene går sammen to og to. En elev leser høyt fra sin bok, men baklengs ved å starte nederst, til høyre på siden og lese ordene i feil rekkefølge. Hvert ord leses riktig, men man starter med det bakerste ordet i setningen og leser fremover. Læringspartner forsøker å gjenfortelle hva som skjer i boka. Bytt roller.

Les opp-ned

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok

Mål: Å skape en felles leseopplevelse, lyttetrening og konsentrasjonstrening.

GJENNOMFØRING:

Elevene går sammen to og to. En elev leser høyt fra sin bok, men holder boka opp ned. Dette krever mye konsentrasjon. Medelev gjenforteller og de bytter roller.

Dersom de vil ha en ekstra utfordring kan elevene selv være opp ned.

Fri fantasi, eller...

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok

Mål: Å trene lytteevne og fantasi.

GJENNOMFØRING:

La elevene lese til hverandre to og to, eller lærer leser høyt for klassen. Dere velger sammen på forhånd om det skal leses kun verb, adjektiver, andre ordklasser, eller kanskje to ordklasser samtidig.

Deretter blir klassens/medelevens oppgave å gjette hva boka handler om. Dette kan også bli til en felles diskusjon rundt hvilke ord man er avhengige av for å gi mening til en tekst.

Gjett fortsettelsen

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok

Mål: Å skape en felles leseopplevelse og utfordre fantasien.

GJENNOMFØRING:

Elevene går sammen to og to. En elev leser høyt fra starten av boka. Bli enige om antall sider eller sett på tidtaking, la elevene lese ett par minutter. Deretter gjetter medeleven hva som skjer videre.

Bytt roller.

Gjett ordet

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok

Mål: Å skape en felles leseopplevelse og trene lytteevnen.

GJENNOMFØRING:

Elevene går sammen to og to. En elev leser høyt fra boka, en og en setning, men utelater siste ordet i setningen. Medeleven skal gjette hvilket ord som mangler.

Aktiviteten kan også gjennomføres i samlet klasse, der lærer leser og elevene skal gjette ordet.

Gullgraving

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok, en post-it/lapp, blyant

Mål: Å skape en felles leseopplevelse og lesemotivasjon.

GJENNOMFØRING:

Elevene får utdelt hver sin lapp å skrive på. Oppdraget går ut på å velge seg ut én setning fra det de leser - gullet - og skrive dette ned på lappen. Dere bestemmer hvor lenge elevene skal lese og setter lesingen i gang.

Når lesetiden er over, eller når alle har skrevet ned sin setning, samles alle lappene inn. Deretter settes setningene sammen til en ny historie, og leses høyt i klassen.

Dramakort

Tidsbruk: Ca. 15 minutter.

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Kopioriginaler: Dramakort/dramalama

Mål: Å skape leseglede og fellesskap.

FORBEREDELSE:

Kopier opp, laminer og klipp ut dramakortene. Det bør være ett sett pr gruppe.

GJENNOMFØRING:

Elevene går sammen i grupper på to-fire elever. De trekker et dramakort og leser fra sin egen bok på den måte kortet beskriver.

Hvis klassen er veldig komfortable med hverandre, kan aktiviteten gjennomføres i samlet klasse der en og en elev får komme frem, trekke kort og lese for klassen.

Etter hvert kan også klassen lage sine egne kort med nye forslag.

Oppgave:

Les som en heks

Oppgave:

Les som om du er hoppende glad!

Oppgave:

Les som om du har veldig vondt i
magen

Oppgave:

Les som om du er veldig redd

Trill og svett!

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet eller i gymsalen.

Utstyr: Kopioriginal: Trill og svett! En bok, terninger.

Mål: Å trene konsentrasjonen.

FORBEREDELSE:

Lærer skriver ut ett eksemplar av kopioriginalen pr. elev

GJENNOMFØRING:

Elevene jobber en og en. De triller terning og gjennomfører aktiviteten som terningen bestemmer.

Elevene må følge nøye med mens de leser for å fange opp riktig ord eller tegn. Denne aktiviteten passer fint når elevene trenger å røre litt på seg, der det å ha det gøy er mer i fokus enn selve lesingen.

TRILL OG SVETT!

KAST TERNING OG GJØR SOM DU FÅR BESKJED OM!

	Les en side i boka. Hver gang du kommer til et ord som starter på M tar du 5 situps.
	Les en side i boka. For hvert verb tar du et spenst hopp.
	Les en side i boka. For hvert adjektiv tar du 5 knebøy.
	Les en side i boka. For hvert ord på 2 bokstaver tar du 3 push-ups.
	Les en side i boka. For hvert komma tar du planken mens du teller til 20.
	Les en side i boka. For hvert substantiv tar du 1 burpee.

Kodeord

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok

Mål: Å skape en felles leseopplevelse og trene lytteevnen.

GJENNOMFØRING:

Lærer skal ha høytlesing for klassen. Før lesingen starter, får elevene ett ord de skal lytte etter. Det kan være et ord et stykke ut i teksten, eller det kan være et ord som opptrer flere ganger. Når læreren leser ordet, skal elevene gi et tegn om at de har hørt det.

Tegnet kan gis på ulike måter, for eksempel:

- elevene reiser seg
- et stille tegn, som å ta pekefingeren på nesa
- gjenta ordet høyt
- rope ut et avtalt kodeord

Bytt bok

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Bok

Mål: Å skape en felles leseopplevelse og oppdage nye bøker.

GJENNOMFØRING:

La elevene bytte bok med hverandre og les i den nye boka i 5 minutter. Deretter snakker elevene som byttet bok med hverandre om begge bøkene. Slik vil de kunne oppdage sin neste bok og få inspirasjon til videre lesing.

Tallet bestemmer

Tidsbruk: Ca. 15 minutter.

Hvor: I klasserommet

Utstyr: tallkort, bingokuler e.l. Bok.

Mål: Å skape leseglede og fellesskap.

FORBEREDELSE:

Du trenger tallene ca. 1-50, enten som papirlapper eller noe annet som kan trekkes.

GJENNOMFØRING:

I gruppe, to og to eller i hel klasse.

Det velges ut en elev, enten på gruppa eller i klassen som skal lese høyt. Lærer eller elev trekker et tall, og eleven som skal lese slår opp på dette sidetallet i sin bok og leser den første setningen på siden høyt.

Resten av gruppa eller klassen kan prøve å gjette hva neste setning er.

Dere kan også trekke to tall, der første tallet tilsvarer sidetall, mens neste tall tilsvarer setning.

Alternativt kan lærer lese høyt, mens elevene trekker og kommer med forslag til neste setning.

Hele skolen leser

Tidsbruk: Ca. 15 minutter.

Hvor: Der dere er!

Utstyr: Bok

Mål: Å skape et lesende fellesskap. Å signalisere at lesing er viktig.

GJENNOMFØRING:

Sett av 15 minutter av en skoledag der hele skolen på forhånd er enige om at alle skal lese. Dette inkluderer vaktmester, rektor, inspektør, alle lærere og assistenter osv.

Dette vil skape en følelse av at lesing er viktig for alle, i tillegg til at alle er inkludert i fellesskapet på skolen.

Store lesedag

Tidsbruk: en hel skoledag. Forberedelsestid.

Hvor: Inne/ute på skolen.

Utstyr: Avhengig av hvilke aktiviteter som blir valgt.

Mål: Skape et fellesskap for lesing, økt lesemotivasjon.

Arrangere «Store lesedag». Alle kan få lov til å ta med dyner, puter, hengekøyer o.l. og man bruker hele dagen på leseaktiviteter, blant annet mini-langlesing og høytlesing kombinert med andre leseaktiviteter som avbrekk i løpet av dagen. Man kan involvere hele skolen.

Tilpasning: for å tilpasse dagen både til elever som ønsker tid til å forsvinne inn i boka, men også til de elevene som trenger jevnlig avbrekk, kan det være lurt å gi elevene mulighet til å melde seg på ulike grupper basert på leseutholdenhet. Aktivitetsinnholdet kan da varieres ut fra gruppenes behov, med utgangspunkt i lesekrydder fra kompendiet.

Forslag til timeplan for “den store lesedagen” (Med utgangspunkt i pilotskolens tidsplan).

Klokkeslett	Aktivitet	Sted
08.50–09.30	Ønsker velkommen. Forteller om planen for dagen. Bokprat (skolebibliotekar)	Skolebiblioteket
09.30–10.50	Mini-langlesing der elevene får innrette seg slik de selv føler de får best lesero. Legger inn mulige avbrekk med lesekrydder fra kompendiet.	Klasserom, skolebibliotek, skolegård, kantine (ol)
Matpause Friminutt	Høytlesing (lærer)	Klasserommet
11.20–12.30	Leseløype	Rundt på skolen
12.30–12.50	Pause	
12.50–14.15	Mini-langlesing Med servering av vafler eller frukt.	Klasserom, skolebibliotek, skolegård, kantine (ol)
14.15–14.50	Avslutning, oppsummer og reflekter rundt dagen. Elevene noterer i loggbok og man oppdaterer lesebarometeret. Pakker sammen og avslutter.	Skolebiblioteket, klasserommet.

Delingsaktiviteter

Elevstyrt Bokprat

Tidsbruk: 5-10 minutter + forberedelsestid.

Hvor: I klasserommet eller på skolebiblioteket.

Utstyr: Elevens valg.

Mål: å skape en felles leseopplevelse og utvikle et språk for litterære samtaler.

Elevene kan gjennomføre bokprat for hverandre, enten i grupper eller for klassen. Dette kan være en oppgave elevene gjennomfører når de er ferdige med en bok, eller de har en bok de ønsker å anbefale. Elevene bør få tid til å forberede seg til bokpraten, og ha mulighet til å bruke digitale hjelpemidler dersom de ønsker det.

Punkter som kan presenteres i bokpraten:

- Beskriv følelsen og stemningen i boka. Er den skummel, koselig eller spennende?
- Gi et kort sammendrag, uten å avsløre for mye. Fokuser på det viktigste og mest fengende.
- Les et spennende utdrag fra boka. (Her er det viktig å øve godt på forhånd)
- Vis en video der forfatter/bibliotekar e.l. snakker om boka. Det ligger mange bokanbefalinger på f.eks Youtube.
- Ha med boka og vis den frem! Se på forsiden sammen.
- Snakk om read-alikes, bøker som har samme tema, følelse eller stemning.

Fellessamling med leseinspo!

Tidsbruk: 20-30 minutter + forberedelsestid.

Hvor: I gymsal eller annet egnet lokale for samling.

Utstyr: Elevens valg.

Mål: å skape et lesefellesskap på skolen og en felles lesekultur.

Gjennomfør en fellessamling for hele skolen eller hele mellom-/ungdomstrinnet der fokuset ligger på bøker og lesing. Dette kan bidra til å skape en lesekultur og et lesefellesskap for hele skolen, på tvers av klassetrinn. Elever motiveres også ofte ekstra av å få tips og bokanbefalinger fra eldre medelever. Slik vil elevene oppleve at deres stillelesing har betydning ut over sin egen leseopplevelse.

Eksempler på innslag:

- La elevene planlegge og gjennomføre bokprater om selvvalgte bøker.
- Sett sammen en presentasjon med ferdige boktrailere fra nettet, med bøker elevene har lest og vil anbefale for de andre klassetrinnene.
- Les høyt fra en selvvalgt bok.
- Lag en kort sketsj fra en av bøkene de har lest.
- Lag plakater med bokanbefalinger.
- Lag #bookbento eller bokenkollasjer, se s.29 og 30 for tips.

Les og gjett

Tidsbruk: 7-10 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Boka.

Mål: å dele en leseopplevelse, og bruke fantasien.

Elevene går sammen 2 og 2, eller i mindre grupper. En elev leser høyt fra sin bok i ca. 5 minutter mens medelevene på gruppa lytter. Deretter skal medelevene gjette hva boka handler om og hva som skjer videre.

Les og tegn

Tidsbruk: 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Boka, noe å tegne på og tegnesaker.

Mål: å dele en leseopplevelse, og bruke fantasien.

Denne aktiviteten kan gjennomføres parvis, i små grupper, eller i full klasse. En elev, eller lærer, leser høyt fra sin bok. De andre på gruppen tegner mens de lytter. De kan få i oppgave å tegne det de hører, tegne stemningen fra boka o.l.

Lag en utstilling

Tidsbruk: 30 minutter

Hvor: I klasserommet eller på skolebiblioteket

Utstyr: Et sted til utstillingen.

Mål: å dele en leseopplevelse, og å gi/få inspirasjon.

Sett av tid til at elevene får plukke ut bøker de liker godt og la dem få lage en utstilling. Dette kan gjøres ved at enkeltelever får ansvar for å lage en utstilling av sine favorittbøker, eller at hele klassen plukker en eller to bøker de ønsker å stille ut.

Alternativt kan dere ha en løpende utstilling i klasserommet, der bøker som er ferdig lest kan stå en periode.

Tips til utstilling:

- Lag en plakat som forteller om tema for utstillingen/hvem som har laget den.
- Sørg for at bøkene står godt, og med fremsiden ut.
- Sett av et fast område i klasserommet som er godt egnet for utstilling av bøker.
- Samarbeid med skolebibliotekaren om utstillinger på skolebiblioteket.

Speed-date, kortversjon

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet eller på skolebiblioteket

Utstyr: Bok og tidtaker

Mål: Å dele en leseopplevelse, og få ny bokkunnskap.

FORBREDELSE:

Sett opp pulter eller bord slik at man kan sitte to og to ovenfor hverandre, som på speed-date.

GJENNOMFØRING:

Elevene har med seg boka si, og sitter to og to ved hvert bord. Deretter forteller de om sin bok, kort om hovedperson, tema og handling. Gi hver elev 1.5 minutt til å snakke. Deretter går en av elevene videre til neste bord, og oppgaven gjentas.

Intervjukort

Tidsbruk: 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Utskrevne intervjukort, ett til hvert par.

Mål: å utvikle et språk for litterære samtaler og gi/få inspirasjon

Intervjukort eller diskusjonskort er små kort med enkle, generelle spørsmål, som kan benyttes for å få i gang en litterær samtale om bøkene elevene leser for øyeblikket. Elevene kan sitte to og to, eller i en liten gruppe. De kan også gjøre det mens de går rundt i klasserommet eller et annet egnet sted. Aktiviteten kan begrenses ved at det stopper når man har intervjuet en elev, eller man kan bytte medelev underveis og slik få intervju flere.

Elevene kan finne på sine egne spørsmål, og lage sine egne kort, eller det kan skrives ut ferdige intervjukort fra Lesekvart+.

INTERVJUKORT

- 1.Hva fikk deg til å velge denne boka?
- 2.Kan du fortelle kort hva boka handler om?
- 3.Hva kan du si om hovedpersonen i boka?
- 4.Hva kan du si om stedet i boka?
- 5.Hvilken type bok er det?
- 6.Hvilken følelse får du når du leser boka?
- 7.Hva gjør at du vil (eller ikke vil) anbefale denne boka til andre?
- 8.Ligner den på en annen bok du har lest?
Hvilken og hvordan ligner den?

Snøballkrig

Tidsbruk: 5-10 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Papirlapper og blyant

Mål: Å sette ord på egen leseopplevelse

FORBEREDELSE:

Lærer eller elever klipper til papirlapper i ønsket størrelse, etter hva de ønsker at elevene skal skrive.

GJENNOMFØRING:

Elevene får hver sin blanke papirlapp. Lærer stiller et spørsmål knyttet til elevenes lesing, og elevene skriver svaret på lappen. Deretter krøller elevene lappen til en ball.

Lærer teller til 3, og alle elevene kaster sin ball rundt i klasserommet. Deretter skal de plukke opp en tilfeldig ball fra gulvet. Etter tur leser elevene opp det som står på lappene.

Dette er en fin aktivitet for elever som ikke er så glad i å dele sine egne ord, i tillegg til at de får beveget seg litt. Men kan stoppe etter en runde, eller man kan gjenta aktiviteten med nye spørsmål.

FORSLAG TIL SPØRSMÅL:

- Hva synes du om hovedpersonen i boka?
- Hva handler boka di om?
- Hvilken sjanger leser du?
- Beskriv hovedpersonen/stedet/annet i boka.
- Hva synes du om boka? Begrunn.

Tegn min beskrivelse

Tidsbruk: Ca. 15 minutter.

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Tegneark og blyant/farger

Mål: Å kunne beskrive personer eller steder fra boka.

GJENNOMFØRING:

Elevene går sammen to og to. Den som tegner kan sitte med ryggen mot den som forklarer. En av elevene har i oppdrag å beskrive en person, et sted eller en bygning fra boka, mens den andre eleven forsøker å tegne det som blir beskrevet. Dersom det er mer tid, kan elevene bytte roller.

Vandrende Journalist

Tidsbruk: Ca. 15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Noe å skrive på og med

Mål: Å skape bevissthet rundt egne lesepreferanser

FORBEREDELSE:

Lærer lager en liste over aktuelle spørsmål, eventuelt sammen med elevene. Spørsmålene skal handle om lesepreferanser.

GJENNOMFØRING:

Hver elev skriver ned en liste med spørsmål. Deretter går de sammen to og to, vandrer rundt og intervjuer hverandre.

Forslag til mulige spørsmål:

- Hva liker du best ved denne boka?
- Hvilken sjanger liker du best å lese?
- Liker du best å lyttelese, eller lese selv?
- Hvordan finner du inspirasjon til bøker du vil lese?
- Har du en bok du vil anbefale?

I utgangspunktet skal aktiviteten kun være muntlig, for å unngå at dette oppfattes som noe påtvunget og som en skoleaktivitet. Dersom elevene er motiverte og selv ønsker det, er det mulig å skrive en presentasjon av hverandre ut fra intervjuet.

Sjangertreff

Tidsbruk: Ca. 15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Sjangerplakater, plakatene til bokkafe eller Speed-date kan brukes.

Mål: Å dele lesetips

FORBEREDELSE:

Skriv ut og heng opp sjangerplakater i klasserommet, ett sted med god plass under.

GJENNOMFØRING:

Elevene skal stille seg opp under sjangerplakaten som passer til boken de leser, ta gjerne med boken. De elevene som blir stående under samme sjanger forteller om sin bok. Slik får de dele boktips med medelever som leser samme sjanger som dem.

Dersom noen blir stående alene, kan de bli med en gruppe som har en sjanger med like sjangertrekk, f.eks spenning og fantasy, romantikk og hverdagsliv osv.

Lesespinner

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Lamineringsmaskin, splittbinders, saks. Kopioriginal: Lesespinner.

Mål: Å dele leseopplevelsen.

FORBEREDELSE:

Lærer skriver ut kopioriginalen og laminerer arkene.

GJENNOMFØRING:

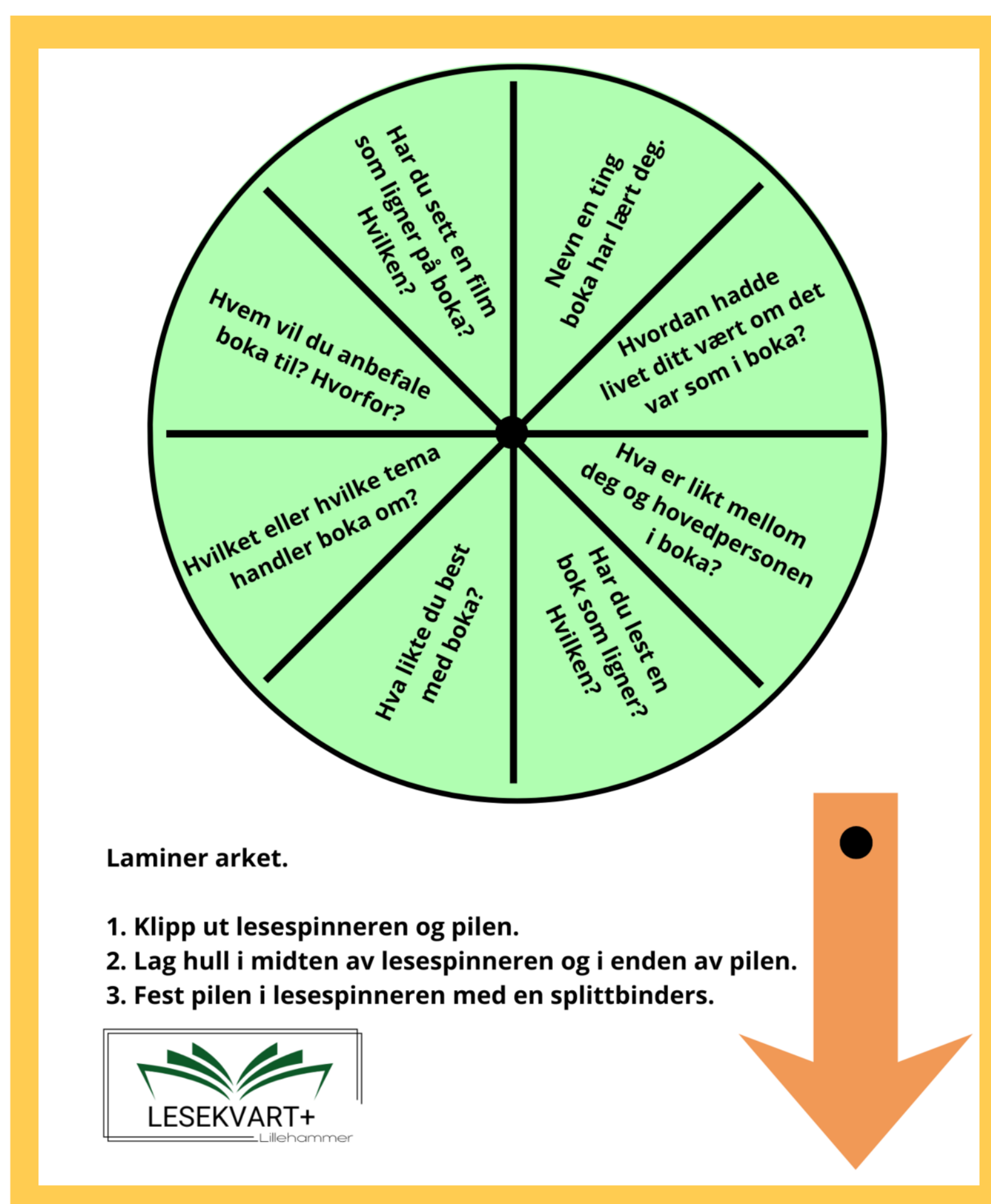
Elevene klipper ut lesespinneren og pilen. Det lages hull i lesespinneren og pilen ved merket. Pilen festes til spinneren med en splittbinders.

Elevene går sammen to og to eller i små grupper.

Oppgaven kan løses på to måter:

1. En elev spinner og svarer på sitt eget spørsmål. Turen går til neste elev.
2. En elev og alle på gruppa svarer på spørsmålet etter tur. Neste elev spinner og alle svarer på spørsmålet.

Tips: ikke fest splittbinders for stramt, da spinner pilen dårlig.

Trill og del!

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Kopioriginal: Trill og del! Terninger

Mål: Å dele leseopplevelsen.

FORBEREDELSE:

Lærer skriver ut kopioriginalen.

GJENNOMFØRING:

Elevene går sammen to og to eller i små grupper. De bytter på å kaste terning, og svarer på spørsmålet som hører til sitt kast.

Spillet kan gjennomføres til alle har svart på alle spørsmålene, eller man kan sette en bestemt tid, f.eks. 5 minutter.

Etter hvert kan dere bytte ut spørsmålene med spørsmål elevene selv velger.

TRILL OG DEL!

BYTT PÅ Å KASTE TERNINGEN OG SVAR PÅ SPØRSMÅL

	Hva handler boka om?
	Hvilken del var din favoritt?
	Hvilken følelse fikk du av boka?
	Hva tenker du om hovedpersonen?
	Hvilken karakter i boka ville du helst vært?
	Hvilket dyr minner hovedpersonen deg om?

LESEKVART+
Lillehammer

Lesedagbok

Tidsbruk: Ca. 15 minutter.

Hvor: I klasserommet

Utstyr: en bok

Mål: Å loggføre egen leseprosess for å bli kjent med sine lesepreferanser.

FORBEREDELSE:

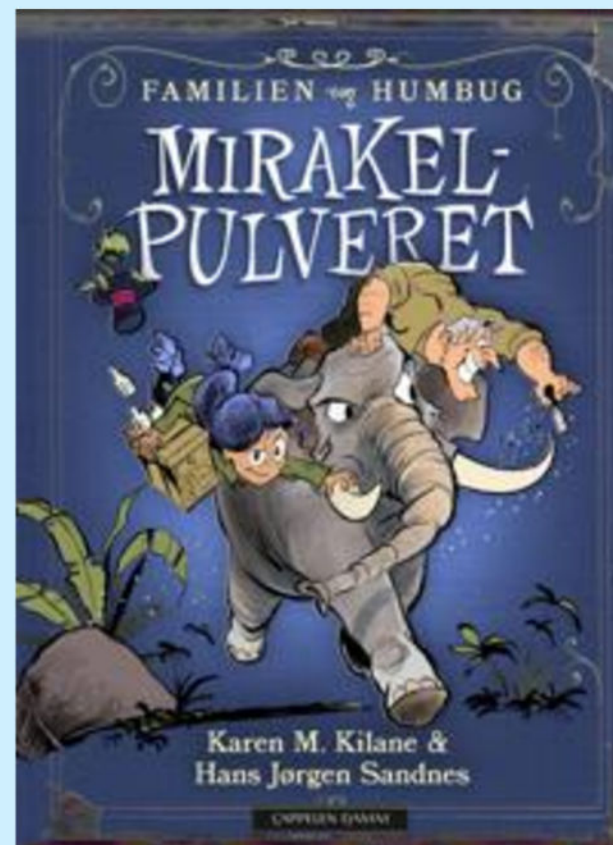
Før gjennomføring første gang må lærer vurdere om klassen skal ha en fysisk bok, eller om dette skal gjøre digitalt. Book Creator er et eksempel på et program som vil fungere digitalt.

GJENNOMFØRING:

Lesedagbok er en grundigere registrering av leseprosessen enn leselogg, og gjennomføres når eleven har lest ferdig boka. Slik får de tid til å reflektere rundt sin leseopplevelse av boka, og det vil hjelpe eleven til å bli bedre kjent med sine lesepreferanser.

Hver gang eleven har lest ferdig en bok, åpner de en ny side i lesedagboka. Her legger de inn:

- Forsidebilde
- Forfatternavn
- Tittel på boka
- Antall stjerner
- En kort beskrivelse av elevens leseopplevelse. Var boka morsom, spennende, trist osv? Vil jeg lese flere bøker som ligner? Kan jeg anbefale denne til andre?

Karen M. Kilane og Hans Jørgen Sandnes

MIRAKELPULVERET

Boka er skikkelig morsom og sprø. Jeg vil lese flere slike bøker.

Eksempel på en side i Lesedagboka

Refleksjonsoppgave

Enten... eller...

Tidsbruk: Ca. 5-15 minutter

Hvor: I klasserommet

Utstyr: Kopioriginal Enten... eller...

Mål: Å reflektere rundt egne lesepreferanser.

FORBEREDELSE:

Lærer skriver ut kopioriginalen.

GJENNOMFØRING:

Denne oppgaven bør gjennomføres etter at dere har hatt Lesekvart+ en stund, da en del av aktivitetene er testet ut og elevene har fått tid til å bli bedre kjent med seg selv.

Elevene jobber med arket på egenhånd. De ringer rundt det alternativet som passer dem best for hver linje.

Oppgaven bør følges opp av en samtale i klassen, dere kan ha håndsopprekking for hver påstand, eller la de elevene som vil dele få fortelle hva de har krysset av på.

Snakk om at vi har ulike preferanser når det kommer til lesing, og at det er greit å være ulike. Lesing er bra uansett hva man foretrekker å lese.

	ENTEN... ELLER...	
JEG KJENNER MEG SELV OG VIL HELST: (SETT RING)		
Sitte i et helt stille rom og lese	ELLER	Lese hvor som helst
Lese serier	ELLER	Lese enkeltstående bøker
Velge bok ved å se på coveret	ELLER	Velge bok ved å lese bak på boka
Høre på lydbok	ELLER	Lese selv
Lese bøker om andre land	ELLER	Lese bøker fra Norge